

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 05.11.1986, sp. zn. 5 Tz 33/86, ECLI:CZ:NS:1986:5.TZ.33.1986.1

Číslo: 27/1987

Právní věta: Také v případě tzv. ukončeného pokusu lze dobrovolně upustit od dokonání činu a splnit podmínky zániku trestnosti, (§ 8 odst. 3 písm. a) tr. zák.) jestliže mezi jednáním pachatele a způsobením zamyšleného následku zbývá ještě určitá doba, ve které je možno následku zabránit. V takovém případě však nestačí pouhé zdržení se dalšího jednání, ale je třeba i dobrovolného aktivního zásahu pachatele k odvrácení nebezpečí. Míru aktivity pachatele v takovém případě nelze stanovit obecně. Je třeba posuzovat individuálně se zřetelem na okolnosti a poměry pachatele, zda pachatel učinil vše potřebné, aby zabránil následku, a zda to, co učinil, za daných okolností postačovalo k zabránění následku a bylo v příčinné souvislosti s odvrácením nebezpečí, které hrozilo zájmu chráněnému tr. zákonem. Rozhodnutí pachatele upustit od dokonání tr. činu musí trvat až do konečného odvrácení nebezpečí vzniku následku. Zániku trestnosti nebrání okolnost, že následek byl odvrácen za přispění a pomoci jiných osob.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 05.11.1986

Spisová značka: 5 Tz 33/86

Číslo rozhodnutí: 27

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Pokus, Pokus trestného činu, Zánik trestnosti

Předpisy: 140/1961 Sb. § 8 odst. 3
§ 219

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 27

Také v případě tzv. ukončeného pokusu lze dobrovolně upustit od dokonání činu a splnit podmínky zániku trestnosti podle § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák., jestliže mezi jednáním pachatele a způsobením zamyšleného následku zbývá ještě určitá doba, ve které je možno následku zabránit. V takovém případě však nestačí pouhé zdržení se dalšího jednání, ale je třeba i dobrovolného aktivního zásahu pachatele k odvrácení nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu.

Míru aktivity pachatele v takovém případě nelze stanovit obecně. Je třeba posuzovat individuálně se

zřetelem na okolnosti a poměry pachatele, zda pachatel učinil vše potřebné, aby zabránil následku, a zda to, co učinil, za daných okolností postačovalo k zabránění následku a bylo v příčinné souvislosti s odvrácením nebezpečí, které hrozilo zájmu chráněnému trestním zákonem. Rozhodnutí pachatele upustit od dokonání trestného činu musí trvat až do konečného odvrácení nebezpečí vzniku následku. Zániku trestnosti nebrání okolnost, že následek byl odvrácen za přispění a pomoci jiných osob, jestliže se tak stalo na základě aktivního jednání pachatele.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 5. 11. 1986 sp. zn. [5 Tz 33/86](#))

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, Nejvyšší soud ČSR zrušil pravomocné rozhodnutí krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. dubna 1985 sp. zn. 1 T 3/85 a krajskému soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Shora citovaným rozsudkem krajského soudu byla obviněná L. W. uznána vinnou pokusem trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1, § 219 tr. zák., jehož se dopustila tím, že dne 16. srpna 1984 ve svém bytě v Jaroměři podala svému synovi P. W., nar. 23. 5. 1983, s úmyslem jej usmrtit Sunar, do něhož přidala nejméně 90 dražé léku Minithixen; následkem toho došlo k ohrožení života dítěte těžkou intoxikací, avšak včasným lékařským zákrokem se podařilo jeho smrti zabránit. Za to jí byl podle § 219 tr. zák. a § 40 odst. 1 tr. zák. uložen trest odnětí svobody v trvání osmi roků, pro jehož výkon byla podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazena do první nápravně výchovné skupiny. Kromě toho byla obžalované uložena povinnost zaplatit poškozenému státu - ONV v Náchodě škodu v částce 600,- Kčs.

Tento rozsudek nabyl právní moci dne 23. května 1985.

Proti uvedenému rozsudku podal generální prokurátor České socialistické republiky ve prospěch obviněné stížnost pro porušení zákona. V ní dovozuje, že skutek uvedený v rozsudku krajského soudu v Hradci Králové, naplňující znaky pokusu trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1, § 219 tr. zák., byl provedenými důkazy spolehlivě prokázán. Krajský soud však pochybil, pokud se nezabýval otázkou, zda trestnost pokusu trestného činu vraždy nezanikla pro dobrovolné upuštění ve smyslu ustanovení § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák.

Nejvyšší soud České socialistické republiky přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost výroku napadeného rozsudku, jakož i řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Základní pochybení v dané věci záleží v tom, že ani orgány přípravného řízení ani krajský soud při zjišťování skutečného stavu věci nesoustředily pozornost na spolehlivé prověření obhajoby obviněné a tvrzení svědků, zejména jejích rodičů, že obviněná činila vše k odvrácení smrti nezl. dítěte, a na skutečnost, zda nešlo z její strany o dobrovolné upuštění od dokonání trestného činu vraždy.

Podle § 8 odst. 3 tr. zák. trestnost pokusu trestného činu zaniká, jestliže pachatel dobrovolně a) upustil od dalšího jednání potřebného k dokonání trestného činu a odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému tímto zákonem z podniknutého pokusu, nebo b) učinil o pokusu trestného činu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému tímto zákonem z podniknutého pokusu, mohlo být ještě odstraněno. Oznámení je nutno učinit prokurátoru nebo bezpečnostnímu orgánu.

V daném případě přicházela v úvahu podmínka uvedená v § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák.

Z dosud provedených důkazů je bezpečně zjištěno, že v případě obviněné jde o tzv. ukončený pokus,

neboť zejména ze závěru posudku znalců z oboru soudního lékařství vyplývá, že podáním léku „Minithixen“ tlumícího centrální nervový systém v zjištěném množství (90 dražé) způsobilém přivodit smrt nezl. P. W., obviněná učinila vše, co pokládala za nezbytné k dokonání trestného činu vraždy podle § 219 tr. zák. V tomto směru ke skutkovým zjištěním krajského soudu a právnímu posouzení skutku nelze mít žádné výhrady.

Krajský soud však pochybil, pokud se důsledně nezabýval obhajobou obviněné o tom, že si uvědomila, co učinila, a že dítě by mohlo zemřít. Proto podnikla kroky k záchraně dítěte. Krajský soud se nezabýval otázkou, zda obviněná dobrovolně neupustila od jednání potřebného k dokonání trestného činu.

Také u ukončeného pokusu má pachatel možnost splnit podmínky uvedené v § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák., tzn. má možnost odstranit nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu, jestliže mezi jeho jednáním a způsobením zamýšleného následku podle povahy použitého prostředku a podle záměru pachatele zbývá ještě určitá doba, ve které je možno následku zabránit. U tzv. ukončeného pokusu podle zákona ovšem nestačí pouhé zdržení se dalšího jednání, jako tomu je u tzv. neukončeného pokusu, ale je třeba dobrovolného aktivního zásahu pachatele k odvrácení vzniklého nebezpečí. V těchto případech nelze obecně stanovit míru aktivity pachatele, ale je nutno individuálně hodnotit, jaké nezbytné kroky pachatel učinil, zda jeho kroky byly dostačující a v příčinné souvislosti s odvrácením nebezpečí; přitom rozhodnutí pachatele upustit od dokonání trestného činu musí být trvalé, konečné.

Pro splnění podmínek uvedených v ustanovení § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák. a pro posouzení této trestní věci jsou pak významné následující okolnosti.

Z výpovědi obviněné ze dne 23. 8. 1984 v přípravném řízení i z její výpovědi v hlavním líčení vyplývá, že když nezl. dítě vypilo celý obsah kojenecké lahvičky Sunaru, do něhož přidala oněch asi 90 dražé léku „Minithixen“, uvědomila si, co udělala. Proto ustrojila syna i obě dcerky a šla za matkou. Skutečnost, proč sama hned nezajistila dítěti lékařskou pomoc, vysvětlila tím, že by neměla kam dát dcerky. V době příprav k odchodu za matkou navštívila obviněnou svědkyně Z. R., která potvrzuje, že obviněná zjevně pospíchala. Obviněná došla k matce kolem deváté hodiny. Z výpovědi manžela obviněné P. W. plyne, že obviněná svou matku často navštěvovala a byla jí vděčna za pomoc, kterou jí poskytovala při výchově dětí. Její otec svědek C. R. vypověděl, že obviněná se se svými problémy a potížemi svěřovala matce. Z uvedeného možno usoudit, že obviněná v kritickou dobu nepřišla se svými dětmi k matce toliko na normální návštěvu, ale proto, aby u ní hledala pomoc. O tom by svědčil výrok obviněné před znalkyní psycholožkou dr. J. M. v tom smyslu, že měla hrozný strach, že dítě umře a že jej v životě neuvidí, a dále její výpověď před prokurátorem krajské prokuratury v Hradci Králové, že za matkou šla proto, že měla hrozný strach, že malý umře. V podstatě shodně vypověděla i hlavního líčení dne 27. 2. 1985, v němž uvedla, že poté, co si uvědomila, co udělala, napadla ji myšlenka na sebevraždu, ale pak jí v hlavě proběhla myšlenka, že musí situaci zachránit. Rovněž okolnost, že matce hned po příchodu k ní neřekla všechno, vysvětlila před soudem, že jednak měla strach ze smrti nezl. syna a jednak měla obavu matce říci, že dítě otrávil prášky do Sunaru. Jakmile matce řekla, co udělala, a manželé M. a C. R. obstarali lékařskou pomoc, obviněná odjela i s dítětem do nemocnice v doprovodu matky. V nemocnici podle vlastní výpovědi i podle výpovědi svědkyně M. R. měla lékařům říci, kolik a jaký druh prášků dala dítěti do Sunaru. Údaje o tom, že obviněná podala lékařům správné informace nezbytné pro záchranu dítěte, však nebyly v přípravném řízení ani v hlavním líčení před krajským soudem prověřeny výsledkem lékařů z nemocnice v Jaroměři, event. jejího zdravotnického personálu. Stejně nedůsledně postupovaly orgány přípravného řízení i krajský soud při objasnění otázky, zda s ohledem na strukturu osobnosti obviněné (hodnocenou znalci psychiatrie a psychologem jako osobnost značně nezralou, s psychopatickými rysy, submisivní k matce i manželovi, se sníženým intelektem do pásma podprůměru a slaboduchosti, verbálním intelektem až do pásma slaboduchosti a debility, a zejména se zřetelem k tomu, že před spácháním

činu se léčila na psychiatrické klinice pro sebevražedný pokus, před činem se ocitla v těžké životní a rodinné situaci vzhledem k hrozbě rozvodu a v důsledku toho i ztráty dítěte) byla obviněná s to projevit větší aktivitu než to, že vyhledala svou matku, jíž po pravdě řekla, co se stalo, a důvodně očekávala, že jí matka pomůže a zařídí vše nezbytné k záchraně dítěte. V tomto ohledu znalci z oboru soudní psychiatrie a psychologie vyslechnuti nebyli a krajský soud se uvedenými okolnostmi vůbec nezabýval.

Jestliže se krajský soud nezabýval výpovědí obviněné a její obhajobou, stejně jako výpověďmi svědků, kteří její obhajobu potvrzují, a neproověřil správnost její obhajoby a uvedených výpovědí svědků výslechem dalších svědků, především lékařů a zdravotního personálu nemocnice v Jaroměři, kde byla prvně přijata a kde byly učiněny kroky k záchraně dítěte, neobstaral si potřebnou lékařskou dokumentaci z dětské kliniky fakultní nemocnice KÚNZ v Hradci Králové, z níž by zjistil potřebné údaje uvedené obviněnou nezbytné pro záchranu dítěte, porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák.

Ze všeho vpředu uvedeného lze usuzovat, že bude-li po provedení dokazování prokázáno, že obhajoba obviněné je pravdivá a odpovídá skutečnosti, nezbylo by, než v novém řízení učinit závěr, že aktivní jednání obviněné po spáchání pokusu trestného činu vraždy, její rozhodnutí upustit od dokonání tohoto trestného činu, směřovalo za přispění matky a především týmu lékařů k záchraně dítěte bylo od počátku trvalé a konečné. Bude-li v novém řízení prokázáno, trestnost pokusu trestného činu obviněné ve smyslu ustanovení § 8 odst. 3 písm. a) tr. zák. zanikla, musí krajský soud zkoumat, jakého jiného dokonání trestného činu se obviněná ve smyslu § 8 odst. 4 tr. zák. dopustila.